

ANMELDELSE

Flokk i forsoning

Med danseforestillingen «Birget» befester Elle Sofe Sara sin posisjon som en av landets sterkeste koreografer.

Dans

«BIRGET; ways to deal, ways to heal»

Den Norske Opera & Ballett

9. februar 2023. Spilles også på Hamar, i Bergen, Stavanger og Harstad.

[Karen Frøslund Nystøyl](#) Teater- og dansekritiker

Publisert i går kl. 13:51

[Loga árvvoštallama davvisámegillii / les anmeldelsen på nordsamisk](#)

Kan politikk bli dans?

Ja.

Når koreografen Elle Sofe Sara og kunstneren Joar Nango går sammen om å lage samtidsdans av fornorskningspolitikken overfor samene, er utgangspunktet tungt politisk.

Likevel slår det meg at forestillingen mest av alt er menneskelig, preget av et slags nestekjærlig uttrykk. «BIRGET; ways to deal, ways to heal» har en grunnklang av forsoning.

REINDRIFT: Å drive rein går igjen som tematikk både i tekstmaterialet og i koreografien. Bak skimtes transkribert tekst fra Stortingets spørretime 12. oktober 2022.

FOTO: ØYSTEIN HAARA

Sliten slede

Elle Sofe Sara er koreograf og regissør bosatt i Kautokeino. I 2022 ble hun tildelt Kritikerprisen for danseforestillingen [«Vástadus eana – The answer is land»](#) – også det en forestilling om betydningen av tilhørighet og land, og om viktigheten av å være i flokk.

Bildet av flokken har hun tatt med seg når hun nå samarbeider med Carte Blanche – Norges nasjonale kompani for samtidsdans – og har urpremiere i maktens by: Oslo.

Som med «Vástadus eana» starter også «Birget» utenfor scenerommet. I foajeen i Operaen står en sliten slede.

Oppå den ligger en blå presenning og noen røde brøytetikker. I den stappfulle foajeen synes sleden knapt, og når danserne kommer ut til publikum, er det få som legger merke til dem.

SAMLING RUNDT SLEDEN: En sliten slede fra Kautokeino i Operaens foajé. «Birget» starter rundt denne sleden, men få fikk det trolig med seg. Dansere fra venstre: Brecht Bovijn, Noam Edelman Shatil, Caroline Eckly.

FOTO: ØYSTEIN HAARA

Over en liten, bærbar høyttaler spiller de av utdrag fra Kongens tale fra åpningen av det 7. sameting – men det er knapt noen som hører majesteteten, heller.

Det er slående hvor liten og ubetydelig kunsten blir, nesten usynlig. Lyden av premierepublikummets mingling overdøver det meste.

Som samlingsmoment lykkes ikke denne åpningen. Sleden skyves mot inngangen til Scene 2, og publikum følger etter. Men hvem fikk med seg hva som skjedde, egentlig?

FORSONENDE: Brukte, gule sekker sendes fra publikumsområdet og ned til danserne på scenen. Der brukes de til å bygge opp noe nytt – og blir et slags bilde på samarbeid og forsoning.

FOTO: ØYSTEIN HAARA

Dans med Vestre

Vel inne på scenen går Carte Blanches dansere iført kortbukser, crocs, flip flops, hettegensere, cowboystøvler eller joggebukser.

Kongens tale fortsetter her inne mens danserne inntar scenerommet, får sleden på plass, rigger til en slags samlingsplass – det minner om hverdagsliv.

«At vi kan leve som likeverdige, er av avgjørende betydning», sier Kongen. Gradvis endres det koreografiske bildet, danserne skifter til klær sydd av gjennomsiktig plast, vi aner en flokk i emning.

Brått fyker danseren Brecht Bovijm mykt som en rein over scenen.

Forestillingslyden flytter seg så fra Kongens tale til et opptak fra Stortingets spørretime 12. oktober 2022, der ministrene Kjerkol og Vestre begge må svare for hva som er blitt gjort for å rette opp etter at [Fosen-dommen falt](#) – og de må også svare på spørsmål om forsvarlig helsehjelp til den samiske befolkningen.

SAMMEN PÅ VIDDA: I et fellesskap og en flokk bygges gradvis opp. Samtidig representerer danserne også enkeltindivider.

FOTO: ØYSTEIN HAARA

Springes og stampes

Parallelt søker danserne fellesskap i mindre grupper som stadig vokser seg større. Koreografien starter med små sidesteg som så bygges ut til større bevegelsesmønstre som flere faller inn i.

Det springes, stampes og trampes i flokk. Det bæres når det trengs. Sammen bygger danserne et fellesskap om seg selv.

Sleden dras frem, og gradvis bygges et samfunn i plast. Her blir Joar Nangos scenografi essensiell – den er bygd opp av gjenstander som er funnet på vidda. Det vil si: mye plast og presenninger.

Slik blir det også en forestilling om forsøpling, om plast og skrot som bærende elementer.

Dette er svært godt integrert i forestillingen som helhet, og det får en ny betydning når gjenstandene som ser ut som om de er til overs i verden kan brukes til å bygge noe opp. Det klinger også godt med i forestillingens tittel: *Birget* er nordsamisk for «å berges».

STAMPER: Ikledd plast og med en fellesskapssøkende koreografi bygger Carte Blanche opp en flokkfølelse i «Birget».

FOTO: ØYSTEIN HAARA

Medmenneskelig sårheling

Gjennom store deler av forestillingen har danserne blikket rettet mot publikum. Og på et punkt trenger de også hjelp: Store, tomme, gule reinfôr-sekker er gjemt under flere av setene.

Etter hvert som publikum graver dem frem og sender dem frem mot scenen, flommer det ikke bare som en gul vårelv i Operaen, men også som en slags nestekjærlighets-handling, en bygging av fellesskap, en start på forsoning.

MODIG: Elle Sofe Sara markerer seg som en modig koreograf i «Birget».

FOTO: ØYSTEIN HAARA

«Birget» er blitt til som et svar på [Sannhets- og forsoningskommisjonens](#) oppdrag, de skal levere sin rapport til sommeren. Hvordan *deale* med urett, og hvordan lege sår? spør forestillingen. Ansvarer ligger i stor grad hos politikerne. Men «Birget» peker på enkeltmennesket som viktige bestanddeler i sårhelingsarbeidet.

Kunstnerisk er dette et sterkt samarbeid mellom Sara og Nango, og Sara markerer seg som en av våre modigste og sterkeste koreografer.

Om starten ikke fungerte, hentet forestillingen seg kjapt inn. Motet, energien og kraften i finalen er et slags håpefullt løft om en helningsprosess.

Dersom ikke alt blir glemt idet man mingler i foajeen igjen, da.

NRK anmelder

-
- **Tittel:** «BIRGET; ways to deal, ways to heal»
 - **Av:** Carte Blanche, Norges nasjonale kompani for samtidsdans
 - **Sted:** Den Norske Opera & Ballett, skal også spilles på Hamar, i Bergen, i Stavanger og i Harstad
 - **Periode:** 9. februar-24. mai
 - **Idé og konsept:** Elle Sofe Sara & Joar Nango
 - **Koreografi:** Elle Sofe Sara
 - **Scenografi:** Joar Nango
 - **Kostymedesigner:** Indrani Balgobin
 - **Komponist:** Anders Rimpi
 - **Lysdesigner:** Arne Kambestad
 - **Dramaturg:** Thomas Schaupp
 - **Research:** Ravdna Turi Henriksen
 - **Dansere:** Irene Vesterhus Theisen, Anne-Lise Rønne, Ole Martin Meland, Aslak Aune Nygård, Caroline Eckly, Dawid Lorenc, Adrian Bartczak Noam Eidelman Shatil, Nadege Kubwayo, Hanne van Driessche, Brecht Bovijn, Gaspard Schmitt, Daniel Mariblanca, Tilly Sordat, Trine Lise Moe.
 - **Ko-produsert av:** Den Norske Opera & Ballett, Festspillene i Bergen, Nordic Next, BIT Teatergarasjen

Hei!

Jeg anmelder teater, scenekunst og dans for NRK som frilanser. Les også anmeldelsene mine av [«Kristin Lavransdotter»](#) på Det Norske Teatret, [«Snøsøstera»](#) på Det Norske Teateret, eller [«Et glass til»](#) på Christiania Teater.

Karen Frøsland Nystøyl
Teater- og dansekritiker

✉ Send meg en e-post

Publisert i går kl. 13:51

Ansvarlig redaktør: Vibeke Fürst Haugen
Nettsjef: Hildegunn Soldal